

ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΣΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ ΟΥΡΑΝΗ

Κύκλος Ετησίων Συνεδρίων «Η Κίνηση της Λογοτεχνίας» (2026–2030)

1ο Ετήσιο Συνέδριο: Ζώνες επαφής

2–4 Δεκεμβρίου 2026 | Ημέρα 1 (Τετάρτη, 2 Δεκεμβρίου 2026)

Συνεδρία 3: Ενδεχόμενες Συναντήσεις II

«Ο Ρωσοαγγλογάλλος στη διεθνή σκηνή. Ένα μεταβατικό κείμενο στα χρόνια των Ναπολεόντειων Πολέμων»

Νάσια Γιακωβάκη

Επίκουρη Καθηγήτρια Πολιτικής Επιστήμης & Δημόσιας Διοίκησης, Ε.Κ.Π.Α.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ (ABSTRACT)

Η βασική ταυτότητα του Ρωσοαγγλογάλλου έχει (χάρη στην κριτική έκδοση του Κ.Θ.Δημαρά, 1960, 1990) αποκατασταθεί: πρόκειται για ανώνυμο έμμετρο σατιρικό ποίημα σε μορφή διαλόγου, με πλήθος προσώπων (εκτός των τριών ξένων, πέντε Γραικοί εκπρόσωποι ηγετικών ομάδων και η Ελλάδα-προσωποποιημένη, ως σκλάβο-μάννα), χειρόγραφο έκτασης τουλάχιστον 400 στίχων. Χρονολογείται εμμέσως γύρω στο 1805. Φαίνεται, βάσει της χειρόγραφης παράδοσης που έχει εντοπιστεί, πως γνώρισε αξιόλογη διάδοση σε ελληνικά μέρη εντός της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Τμήματά του εκδόθηκαν στο πρωτότυπο και μεταφράστηκαν σε άλλες γλώσσες σε έργα περιηγητών πριν και κατά τη διάρκεια της Επανάστασης. Υπενθυμίζεται ότι η πολιτική αυτή σάτιρα δεν έχει γνωρίσει αυτοτελή και μεθοδική επεξεργασία, δεν έχει αναλυθεί εκ του σύνεγγυς, αν και κατέχει διακεκριμένη θέση στην ιστορία των γραμμάτων και της πολιτικής σκέψης των αρχών του 19ου αι. ως κείμενο ριζοσπαστικό, μέρος μικρής ομάδας ανώνυμων έργων με αιχμηρή κοινωνική κριτική χρονολογημένων μεταξύ 1789 και 1819, η πιο ριζοσπαστική εκδήλωση του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, κατά τον Κ.Θ. Δημαρά (1948 έως 1990), αλλά επίσης -κάτι που εδώ ενδιαφέρει ιδιαίτερα -σαν κείμενο μεταβατικό ως προς το πολιτικό του στίγμα, το οποίο συμμετέχει στην ιδεολογική στροφή που σημειώνεται μεταξύ των Ελλήνων ανάμεσα στο διάβημα του Ρήγα και την ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας (σύμφωνα με τον Β. Παναγιωτόπουλο, 1989, 1994).

Ο στόχος της ανακοίνωσης είναι διττός: από τη μια, να αναθερμάνει τη συζήτηση για το περιεχόμενο του σατιρικού διαλόγου, κυρίως ως προς τη θέση και τη λειτουργία των τριών «ξένων» του τίτλου, που ταυτίζονται με περιηγητές, ενώ εκπροσωπούν τρεις από τις (ισχυρότερες) μεγάλες δυνάμεις, και από την άλλη, να επανεξετάσει τη χειρόγραφη παράδοση, αλλά και την έντυπη διάδοσή του, προσθέτοντας ορισμένα νέα στοιχεία στην έως τώρα ανασύσταση της σχετικής κυκλοφορίας ιδίως στα χρόνια πριν το 1814. Η υπόθεση εργασίας που δοκιμάζεται, με έναυσμα τον Ρωσοαγγλογάλλο, ωθεί να αναρωτηθούμε κατά πόσο οι ζυμώσεις και οι ανατροπές που πυροδότησαν οι Επαναστατικοί και Ναπολεόντειοι Πόλεμοι οδήγησαν στην εγγραφή στη διεθνή ζωή “Ελληνικού Ζητήματος” -έστω χωρίς την παγίωση ενός ονόματος, ήδη πριν από το τέλος των πολέμων και τις διαβουλεύσεις για την ειρήνη.

Προτεινόμενη βιβλιογραφική αναφορά:

Νάσια Γιακωβάκη, «Ο Ρωσοαγγλογάλλος στη διεθνή σκηνή. Ένα μεταβατικό κείμενο στα χρόνια των Ναπολεόντειων Πολέμων», 1ο Ετήσιο Συνέδριο «Ζώνες Επαφής: Λογοτεχνία, δίκτυα επικοινωνίας και πολιτισμική κινητικότητα», Συνεδρία 3: Ενδεχόμενες Συναντήσεις II, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Τετάρτη, 2 Δεκεμβρίου 2026.